

Дячук В.Ю.,
студентка 5 курсу,
3 групи, факультету публічного
права та адміністрування
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ПРОФІЛАКТИКА СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД УЧАСНИКІВ АТО, ЯК НАПРЯМОК ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ.

Ключові слова: суїцид, військовослужбовець, АТО, причини, профілактика.

Keywords: suicide, soldier, ATO, causes, prevention.

Анотація: Розглянуто проблему самогубств серед учасників АТО. Висвітлено причини,

мотиви та профілактику суїцидальної поведінки військовослужбовців.

Abstract: The article examines the problem of suicide. Causes, motives and prevention of suicidal behavior are considered.

На сьогодні в Україні зареєстровано більше 500 випадків самогубств, які вчинили учасники АТО після повернення із зони конфлікту.

Спираючись на досвід зарубіжних країн, вкажемо, що відсоток самогубств серед демобілізованих завжди значно більший, ніж у діючій армії. Так, за даними фахівців, більшість ветеранів АТО, повернувшись до мирного життя, відчувають розчарування, хтось проявляє агресію до тих, хто не служив на фронті, хтось сумнівається у правильності своїх рішень. При цьому люди, які пішли в АТО добровільними менше піддаються змінам у психіці, ніж ті, що були мобілізовані за призивом [1].

Майже половина суїцидальних спроб і завершених суїцидів здійснені в стані алкогольного або наркотичного сп'яніння. Зловживання алкоголем може призводити до суїцидальних дій через розгалумування, імпульсивність і порушення суджень. Крім того, вживання алкоголю підвищує ризик протиправної поведінки. До суїциду також можуть призвести психічні розлади та стрес, часто самогубству передують низька комунікабельність, схильність драматизувати, підвищена чутливість, тривожність, замкненість, недовіривість, роздратованість, самотність, а також жорстокість, сварливість, ворожість, раптові сплески агресії, що можуть бути спрямовані в насильницьку поведінку, що є крайньою формою протесту особи, і може спровокувати вчинення злочину.

Дані прояви, одночасно з бажанням повернутися до участі в бойових діях, можуть свідчити про наявність психічного розладу а також про порушення соціальної адаптації військовослужбовців [2, с.47], в такому стані людина здатна завдати шкоди не лише собі, а й оточуючим.

Серйозним провокатором суїциду у сучасному суспільстві є також ослаблення інституту родини. Вкажемо, що багато науковців визначальними причинами саме насильницької злочинності вважають гострі суперечності, що виникають у родинному побуті. Інша група причин суїцидальних випадків пов'язана зі станом здоров'я військовослужбовців: психічними та соматичними (тілесними) захворюваннями, фізичними вадами, слабким фізичним розвитком і переживаннями, що виникли на цьому ґрунті [3, с.101-102].

Також необхідно вказати, що існують різноманітні мотиви, які спонукають військового до самогубства - це самопокарання за скоєне; неможливість через певні причини повернутись на фронт; демонстративна дія як протест проти проблем буденного життя, безпорадність у вирішенні окремих питань; іноді прагнення викликати до себе жалість і співчуття; бажання отримати захист, підтримку чи розуміння від суспільства.

Головна проблема суїцидальної поведінки, як причини самогубства та суспільно-небезпечних діянь, полягає в тому, що з нею неможливо боротися звичними способами, такими як кара чи мораль, таку поведінку не можна просто засуджувати, її потрібно зрозуміти, дослідити всі можливі чинники, що призвели до неї, і головне - запобігти.

Зважаючи на прямий взаємоз'язок між психічними девіаціями у військовослужбовців та потенційною можливістю вчинення злочинів, профілактика суїцидальної поведінки повинна бути комплексною та системною, вона повинна ґрунтуватись на проведенні роботи з майбутніми військовими щодо дослідження їх моральної витримки та потенційних проблем психіки; на інформуванні населення, в тому числі родини військового, щодо можливих «симптомів» самогубства, та способами їх усунення. Також повинна проводитись профілактика суїциду серед особового складу, головна роль у цьому належить військовим командирам та «польовим» психологам.

Особливу увагу необхідно приділити демобілізованим військовослужбовцям, яким своєчасно потрібно надати кваліфіковану психологічну допомогу. Вона включає в себе медичну реабілітацію, що полягає в наданні медичної допомоги військовослужбовцям з травмованою психікою в лікувальних установах застосуванні медикаментозної терапії, фізіотерапії та іншого; військово-професійну реабілітацію, що передбачає прийняття заходів з відновлення в найкоротші терміни психіки військовослужбовців, їхніх професійних навичок, функцій, що забезпечують виконання обов'язків за штатним призначенням або професійну переорієнтацію [4, с.164]. Соціальну реабілітацію, що здійснюється через проведення групової терапії, стимулювання соціальної активності, зайнятістю суспільно значущою роботою. [4, с.165] Психологічну реабілітацію сутність якої полягає у здійсненні різних впливів через психіку на

військовослужбовця з урахуванням терапії, профілактики, гігієни та педагогіки. Основними цілями психологічної реабілітації є відновлення бойової і трудової здібності, попередження інвалідності, соціальна адаптація людей [4,167].

Підкреслимо, що адаптуватись до нових обставин життя після демобілізації набагато простіше, коли людина розуміє, що вона потрібна своїй родині, суспільству та державі, адже однією з причин самогубств є дисонанс між тим, через що проходить військовий, його очікуваннями від майбутнього і реальним ставленням до нього суспільства.

В Україні за весь період війни всього 4% демобілізованих пройшли психологічну реабілітацію за державною програмою, яку реалізує Державна служба у справах ветеранів війни та учасників АТО. В 2017р. Кабінет Міністрів України затвердив нову постанову щодо механізму проходження реабілітації, однак вона досі не запрацювала. Крім того, на жаль у нашій державі немає не лише обліку ветеранів із психологічними проблемами, а й навіть конкретної статистики самогубств серед учасників бойових дій. Саме тому профілактика суїцидальних дій серед учасників АТО є неефективною, ця проблема потребує нагального та радикального рішення від держави та суспільства.

Список використаних джерел:

1.Юлина Ю. Синдром солдатського серця. Как остановить волну суицидов среди ветеранов АТО – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dsnews.ua/politics/sindrom-soldatskogo-serdtsa-kak-ostanovit-volnu-suicidov-27062017220000>

2.Ладик–Бризгалова А. К. Посттравматичні психічні порушення та суїцидальна поведінка у учасників бойових дій / А. К. Ладик–Бризгалова // Україна. Здоров'я нації. - 2016. - № 4(1). - С. 44-49. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uzn_2016_4%281%29_9

3.Кравченко О. В. Профілактика суїцидальної поведінки у військовослужбовців внутрішніх військ МВС України / О. В. Кравченко // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Психологія. - 2011. - Вип. 41. - С. 98-109. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_psykhol_2011_41_14

4.Психологічна допомога учасникам АТО та їх сім'ям : колективна монографія / М. І. Мушкевич, Р. П. Федоренко, А. П. Мельник [та ін.] ; за заг. ред. М. І. Мушкевич– Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 260 с.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017